

OBSAH

A. ÚVOD	5
1. Metodika vyučování českému jazyku a slohu, předmět a metody	5
2. Vztah metodiky jazyka a slohu k příbuzným oborům	6
3. Postavení českého jazyka v soustavě vyučovacích předmětů	7
4. Složky českého jazyka jako vyučovacího předmětu	8
5. Výchovný a vzdělávací cíl vyučování českému jazyku	9
A) Vliv na vývoj rozumových schopností žáků	9
B) Výchova mravní	9
C) Výchova k vědeckému světovému názoru a výchova ideově politická	10
D) Výchova estetická	11
E) Vztah k polytechnické výchově	12
B. METODIKA JAZYKOVÉHO VYUČOVÁNÍ	14
I. OBECNÉ VÝKLADY	14
1. Pojetí jazykového vyučování v 6.—9. ročníku	14
2. Obsah jazykového učiva v 6.—9. ročníku a jeho uspořádání	16
3. Vyučovací proces	17
A) Uplatnění didaktických zásad	17
B) Proces vytváření a osvojování mluvnických vědomostí	24
C) Vytváření a osvojování dovedností	27
D) Vyučovací metody	31
1. Metoda výkladu učiva	31
2. Metoda předvádění názorných pomůcek	33
3. Metoda práce s knihou	34
a) Učebnice a její stavba	34
b) Práce s učebnicí	35
c) Práce se Stručnou mluvnicí	37
d) Práce s pomocnými knihami	37

4. Metoda cvičení a opakování	38
5. Metoda prověřování a hodnocení vědomostí a dovedností	41
4. Organizace jazykového vyučování	42
A) Tematické plánování	42
B) Typy a struktura hodin jazykového vyučování	43
C) Příprava na hodinu	44
II. POZNÁMKY K JEDNOTLIVÝM OBORŮM JAZYKOVÉHO VYUČOVÁNÍ V 6.—9. ROČNÍKU	45
1. Obecná poučení o jazyce	45
2. Slovenština	48
3. Zvuková stránka jazyka	49
4. Pravopis	53
A) Význam vyučování pravopisu	53
B) Pravopis lexikální a mluvnický	54
1. Pravopis lexikální	54
2. Pravopis mluvnický	58
a) Pravopis tvaroslovný	58
b) Pravopis skladební	60
C) Pravopisná cvičení	61
D) Normalizace a hodnocení pravopisných cvičení	65
5. Nauka o slovní zásobě	68
6. Tvoření slov	71
7. Tvarosloví	77
A) Poznávání slovních druhů	78
B) Slovní druhy	78
1. Podstatná jména	78
2. Přídavná jména	83
3. Zájmena	83
4. Číslovky	86
5. Slovesa	87
a) Soustava slovesných tvarů	87
b) Třídění sloves	88
c) Slovesné významy	90
6. Neohebné slovní druhy	91
C) Tvaroslovná cvičení	92
D) Pomůcky při vyučování tvarosloví	93
8. Skladba	94
A) Cíl a obsah vyučování skladbě v 6.—9. ročníku	94
B) Osvojování základních skladebních pojmů	96
1. Skladebné dvojice	96
2. Shoda a řízenost	97

3. Věta, základní členy větné	97
a) Podmět	98
b) Přísudek	99
4. Člen holý, rozvitý, několikanásobný	100
5. Členy rozvíjející	101
6. Jednočlenné věty	106
7. Zvláštnosti stavby větné	107
8. Souvětí	107
C) Osvojování dovedností	110
1. Větný rozbor	110
a) Význam větného rozboru	110
b) Postup při rozboru věty jednoduché	111
c) Hlediska pro určování větných členů	112
d) Slova neurčovaná	114
e) Postup při rozboru souvětí	114
f) Grafické znázorňování	115
2. Syntetická cvičení, slohové využití poznatků ze skladby	117
3. Vztah skladby a interpunkce	119

C. METODIKA VYUČOVÁNÍ SLOHU 122

I. SLOH JAKO SLOŽKA VYUČOVÁNÍ ČESKÉMU JAZYKU 122

1. Cíl a obsah vyučování slohu v 6.—9. ročníku	122
2. Názory na vyučování slohu v minulosti	125
3. Slohové učivo v učebnicích	126
4. Vztah vyučování slohu k vyučování jiným předmětům	128

II. VYUČOVACÍ PROCES V HODINÁCH SLOHU 130

1. Uplatnění zásad výchovně vzdělávací práce ve vyučování slohu	130
2. Vytváření vědomostí, dovedností a návyků ve slohovém vyučování	133
A) Specifický vztah vědomostí k dovednostem a návykům ve slohovém vyučování	133
B) Důležitost jednotlivých dovedností a návyků ve slohovém vyučování	134
C) Metody vytváření jednotlivých dovedností a návyků ve slohovém vyučování	135
1. Využití výchozích textů	135
a) Funkce pouček ve vyučování slohu	135
b) Poznávání kompozičních prvků jazykového projevu	137
c) Rozbor jazykových prostředků z hlediska funkce projevu	137
2. Stylizační cvičení v hodinách mluvnice	138
3. Stylizační cvičení v hodinách literatury	141
4. Stylizační cvičení v hodinách slohu	142
5. Cvičení kompoziční	144

D) Metody probírání slohových útvarů v 6.—9. ročníku	147
1. Invence	147
a) Invence při vypravování	147
b) Invence při popisu	148
c) Invence při nácviku sdělení, oznámení a zpráv	151
d) Invence při nácviku různých forem společenského styku	151
e) Invence při nácviku výkladu, úvahy, výtahu a výpisků	152
2. Kompozice	152
a) Kompozice při nácviku vypravování	152
b) Kompozice při nácviku popisu	153
c) Kompozice při nácviku sdělení, zpráv a oznámení, při nácviku různých forem společenského styku	154
d) Kompozice při nácviku výkladu, úvahy, výtahu a výpisků	154
3. Stylizace	154
a) Stylizace při nácviku vypravování	154
b) Stylizace při nácviku popisu	157
c) Stylizace při nácviku sdělení, zpráv a oznámení a při nácviku různých forem společenského styku	158
E) Nácvik slohových projevů mluvených a psaných	159
1. Povaha mluvených a psaných projevů	159
2. Mluvní slohová cvičení	160
3. Slohové projevy písemné	162
F) Oprava a hodnocení souvislých slohových projevů	165

III. STRUKTURA HODIN SLOHU 169

1. Rozvržení slohových témat do vyučovacích hodin	169
2. Přípravná cvičení v hodinách slohu	170
3. Hodina věnovaná kontrole a využití průpravných cvičení	171
4. Hodina věnovaná vlastnímu zpracování tématu	171

IV. PŘÍPRAVA HODIN SLOHU 173

1. Plán slohových tematických celků	173
2. Příprava hodin slohu	173

..... původatel
 ---- přidání
 - - - - půd. úpr.
 - - - - - doplnění

